HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

הכא נמי כשיש ריוח מלמעלה. מיכן יש להכשיר גיטין ושטרות שאין בהן ריוח כלל לא למעלה ולא למטה[א] וכן משמע כולה שמעתין דליש גט פשוט (ג"ע דף קפב.) [ב] ואמר ה"ר אלחנן דאפ"ה לא חיישינן שמא יתמוך בעל השטר מן השיטין של מעלה לפי שהזמן וכל זכות בעל השטר הוא למעלה ולא יתמוך זכותו: **ודלמא אימלוכי אימליך**. פי' בקונטרס שבינלו ושוב אינו יכול לחזור לגרש בו ואין נראה לי דלר"נ דאמר דאמר חוזר ומגרש בו מאי איכא למימר[ד] ומיהו אמר ה"ר עזרא הגניה דלעיל שנגמר הגט אינו יכול לבטלו אבל כאלו כתב כולו מודה ר"נ דאינו חוזר ומגרש בו ועוד פי' [ה] דה"ל כמו נכתב ביום ונתמה בלילה ואין נראה כי העדים ודאי יזהרו שלא יתמו על שטר מוקדם ואור"י דנראה לפרש ודלמא אימלוכי כו' דשמא התמיד לכתוב הגט לשם אים אמר ומלך וסיימו לשם זה[ו] וכגון שמשמתיהן שוין וכו' אלעזר דלא בעי מוכיח מתוכו מ"נ אפי' כר"מ ואימליך קודם שם האיש והאשה:

כולי האי לא חיישי'. היינו דוקא לאמליך בין הרי את למותרת לא חיישי' אבל מ"מ בעינן שיהא ריוח למעלה ולמטה דאי לאו הכי חיישינן דלמא גיין ליה ואיתמרי דהוי הרי את מלמטה ומותרת למעלה:

אמר [ז] **רבי ירמיה חתם סופר שנינו**. משמע דהלכה כר' ירמיה מדמייתי מרבי ירמיה אהא עובדא משמע דהכי ק"ל חתם סופר ועד כשר בשאר שטרות וכתב סופר ועד פסול אפילו בסופר מובהק ודלא כשמואל דהכשיר כתב סופר מובהק ועד ולכתחילה אפילו בגיטין ומ"מ אין להכשיר חתם סופר ועד בגיטין מכח רבי ירמיה דהא לכל אמוראי בסוף פ' התקבל (לעיל סו:) דמכשרי בשומר אמרו יש לפסול חתם סופר ועד משום דגפיק מיניה מורכה כדאמר התם: יד) **וכך** היו נקרי הדעת שבירושלים כותבין. אלא היו כותבין אלא אים פלוני בן פלוני ור"ח וכן ר"ת גרסי מיכתו ומיכתה כשר וכך היו נקרי הדעת שבירושלים כותבין פירוש אלא היו כותבין אלא מיכתם[ח] ומיכתה אבות דבגמרא לא איירי בחיכתה אים כדהכא אלא מיכה שהמשפחה נקראת על שמה:

[מאי קראה. כי תוליד אל דור בנים תרי דור ובני תרי דור בנים תרי דור הרי ז']. גליון תוס': שמע

כשיש ריוח מלמעלה. דוקא לא נכתב בו יותר: **ודלמא אימלוכי אימליך**. מתחילה אלא לגרשה והדר אימליך לאחר זמן לחזור ולגומרו ומגלא הראשון בטל. מ"נ ה"ל נכתב ביום ונתמה לאחר זמן דהואיל ויש ריוח מלמטה נראין כן הדברים: **הרי את מלמטה ומותרת מלמעלה**. דבתוך כדי גמר דבור ליכא למימר דמימליך אלא גומר עד לכל אדם ומגלך: **ודלמא הכי איתרמי**. שבתוך כדי גמר דבור חזר בו: **רב אשי אמר**. כולהו קשייתא בהכי מיתרצן כגון דלידעה ביה מתחתא דמגילתא שניכר ביה מתיחת הקלף סביב סביב כל הגט שלא היה בו קלף אלא זה לא למעלה ולא למטה שניכר סביבות הקלף אחור ועב שלא נגע שם תער הגלבים שדרך עושי קלפים שקושרים אבנים סביב למתוח הקלף ומתחילין לתקנו בסמוך וכשאין ריוח מלמטה עסקינן דליכא למיפרך אימלוכי אימליך: **בשגגו**. של חתימה כלפי כתב הגט דהאי ודאי על גט זה חתם ומתני' בשרגלי החתימה כלפי כתב הגט דליכא למימר שמא למעלה מאותה חתימה היה כתוב שטר ועליו חתמו העדים: **ליחזו כי מייייהו**. גגו כלפי כתב וליתכשר דודאי עליו חתמו דקסי"ד שהעדים חותמין ברוחב הקלף כסדר כתב הגיטין: **דרמו להו כי עיבורא**. העדים מוטלין בין שני הגיטין כבריח רחבי שיטות של חתימה מחברין הגיטין כבריח הללו שנמשכת באויר הפתח כך הן נמשכין בין אויר שני הגיטין: **אלא רב**. כי חתים מן הצד לא בגיטין ולא בשטרות אלא בדיסקי כשהיה מזמין אנשים לדין לפניו והסופר כותב להם איגרת הזמנה בשמו והוא חותם פעמים מן הצד ואין הקפדה בכך: **חתם סופר**. עם עד אחד: **שנינו**. במשנתנו דכשר דהוה להו ב' עדים. ואשמועי' מתני' דלא חיישינן למימר הבעל לא נזה שיחתום הסופר אלא אמר ויבעל בן אחיה ואחאב בן עמרי ויהוא בן נמשי ופקח בן רמליהו ומנחם בן גדי והושע בן אלה שנאמר [2] אומללה יולדת השבעה נפחה נפשה באה שמשה בעוד יומם בושה וחפרה אמר רב אמי [ג] מאי קראה כי תוליד בנים ובני בנים א"ל רב כהנא ורב אסי לרב כתיב ביה בהושע בן אלה [3] ויעש הרע בעיני ה' רק לא כמלכי ישראל [ד] וכתיב [4] עליו עלה שלמנאסר וגו' אמר להו [ה] אותן [ו] פרדסיאות שהושיב ירבעם על הדרכים כדי שלא יעלו ישראל לרגל בא הושע וביטלן ואעפ"כ לא עלו ישראל לרגל אמר הקב"ה אותן שנים שלא עלו ישראל לרגל ילכו בשבי [ז] אמר רב חסדא אמר מר עוקבא ואמרי לה אמר רב חסדא [ח] [אמר רבי ירמיה] דרש מרימר מאי דכתיב [5] וישקוד ה' על הרעה ויביאה עלינו כי צדיק ה' אלהינו משום דצדיק ה' אלהינו וישקוד ה' על הרעה ויביאה עלינו אלא צדקה עשה הקדוש ברוך הוא עם ישראל שהגלה גלות צדקיהו ועדיין גלות יכניה קיימת דכתיב ביה בגלות יכניה [6] החרש והמסגר אלף חרש שבשעה שפותחין נעשו הכל כחרשין מסגר כיון שסוגרין שוב אינן פותחין וכמה [ט] אלף עולא אמר שהקדים שתי שנים [1] לונושנתם אמר

הכא נמי כשיש ריוח מלמעלה ודלמא אימלוכי אימליך וכתב דכתב הרי את מלמטה ומותרת מלמעלה ודלמא איתרמי ליה כולי האי לא חיישינן רב אשי אמר [א] **דידיעה ביה מתחתא דמגילתא: חתמו עדים בראש הדף [וכו']: איני והא רב חתים מן הצד התם בשגגו כלפי כתב אלא הא דקתני הקיף ראשו של זה בצד ראשו של זה והעדים באמצע שניהם פסולין וליחזי הי מינייהו כלפי כתב וליתכשר התם דרמי ליה כעיבורא אי הכי סיפא דקתני ראשו של זה בצד סופו של זה והעדים באמצע את שהעדים ניקרין בסופו כשר ואי דרמי כעיבורא לאו בהדי האי מיקרי ולאו בהדי האי מיקרי אלא רב בדיסקי הוה חתים: גט שכתבו עברית וכו' כתב סופר ועד כשר:**

[ב] **א"ר ירמיה** [ג] **חתם סופר שנינו א"ר חסדא הא מני ר' יוסי היא ההיא כתובת חתנים דאתיא לקמיה דר' אבהו דהוו ידעי ליה לטופסא ולחתימת ידא דחד סהדא סבר לאכשורה א"ל ר' ירמיה חתם סופר שנינו: כתב חניכתו וחניכתה כשר: ת"ר חניכת אבות בגיטין עד י' דורות רבי שמעון בן אלעזר אומר** [ד] **ג' דורות כשר מכאן ואילך פסול כמאן אזלא הא דא"ר חנינא כתב חניכת אבות בגיטין עד ג' דורות כמאן כר"ש ב"א אמר רב הונא מאי קראה** [1] **כי תוליד בנים ובני בנים ונושנתם א"ר יהושע בן לוי לא חרבה ארץ ישראל עד שעבדו בה ז' בתי דינים ע"ז ואלו הן ירבעם בן נבט ובעשא בן אחיה ואחאב בן עמרי ויהוא בן נמשי ופקח בן רמליהו ומנחם בן גדי והושע בן אלה שנאמר** [2] **אומללה יולדת השבעה נפחה נפשה באה שמשה בעוד יומם בושה וחפרה אמר רב אמי** [ג] **מאי קראה כי תוליד בנים ובני בנים א"ל רב כהנא ורב אסי לרב כתיב ביה בהושע בן אלה** [3] **ויעש הרע בעיני ה' רק לא כמלכי ישראל** [ד] **וכתיב** [4] **עליו עלה שלמנאסר וגו' אמר להו** [ה] **אותן** [ו] **פרדסיאות שהושיב ירבעם על הדרכים כדי שלא יעלו ישראל לרגל בא הושע וביטלן ואעפ"כ לא עלו ישראל לרגל אמר הקב"ה אותן שנים שלא עלו ישראל לרגל ילכו בשבי** [ז] **אמר רב חסדא אמר מר עוקבא ואמרי לה אמר רב חסדא** [ח] **[אמר רבי ירמיה] דרש מרימר מאי דכתיב** [5] **וישקוד ה' על הרעה ויביאה עלינו כי צדיק ה' אלהינו משום דצדיק ה' אלהינו וישקוד ה' על הרעה ויביאה עלינו אלא צדקה עשה הקדוש ברוך הוא עם ישראל שהגלה גלות צדקיהו ועדיין גלות יכניה קיימת דכתיב ביה בגלות יכניה** [6] **החרש והמסגר אלף חרש שבשעה שפותחין נעשו הכל כחרשין מסגר כיון שסוגרין שוב אינן פותחין וכמה** [ט] **אלף עולא אמר שהקדים שתי שנים** [1] **לונושנתם אמר**

**אמר אמר רב אמי אמר רב אסי אמר רב אבא אמר רב יהודה אמר רב אבא אמר רב אבא אמר רב אבא